

AKP-TSK GERİLİMİ, NEREYE?

Dr. Nihat Ali Özcan

Türkiye Ekonomi
Politikaları Araştırma
Vakfı

Son aylarda Türk siyasi hayatında yaşanan baş döndürücü gelişmelere bakarak, herkes aynı soruyu sormaktadır. Türkiye, kriz durumundan ne zaman çıkılacak ve işler ne zaman rayına girecek? Gerçekten de olayların hızı ve karmaşıklığı geleceği tahmin etmemizi zorlaştırıyor. Kısaca hatırlarsak, neydi bu gelişmeler? Cumhuriyet mitingleri, e-müdahale, Cumhurbaşkanlığı seçiminin yapılamamış olması, Anayasa Mahkemesi'nin Cumhurbaşkanlığı seçimi konusundaki kararı, erken genel seçim kararı, sol partilerin seçim ittifakı yapması, artan PKK saldırıları ve merkez sağ partilerinin ittifak yapamaması. Bu durumda geleceği nasıl okumalıyız?

TSK, 27 Nisan Cumhurbaşkanlığı krizinin taraflarından birisidir. Gelecek öngörüsünün ilk adımı, TSK'nın tutumunu analiz etmektir. TSK, Cumhurbaşkanlığı seçimi sürecinde hedeflediği sonucu elde etmiştir. Ordu, kurumsal kültürünün "stratejik" önem verdiği Cumhurbaşkanlığı koltuğuna "İslamcı" bir AKP'linin oturmasını önlemiştir. AKP, kolayca elde etmeyi umduğu Cumhurbaşkanlığı koltuğuna planladığı ismi getirememiştir. Siyasal gelişmelere bakıldığında önümüzdeki süreçte AKP'nin bu fırsatı bir daha elde edemeyeceği görülmektedir. Sonuçta, 27 Nisan 2007 benzeri bir krizin yaşanma ihtimali oldukça düşüktür ve TSK, çoktan kriz öncesi sınırlarına çekilmeye başlamıştır.

Parlamento'nun erken seçim, Anayasa Mahkemesi'nin Cumhurbaşkanlığı seçimine ilişkin kararları, Cumhurbaşkanı Sezer'in Anayasa değişikliklerine hukuki itirazları, seçimlerin olası sonuçları, e-müdahalenin AKP lideri ve kadrolarında yol açtığı travma, Erdoğan'ın Parti vitrininde ve aday listesinde yaptığı düzenlemeler, bu Parti'nin tek başına Cumhurbaşkanı seçebileceği sayısal ve zihni güce kavuşamayacağını göstermektedir.

Krizin hemen ardından alınan erken seçim kararı, TSK ile AKP arasındaki gerginliği gündemde ikinci plana itmiştir. Tartışmalar partiler arasına, mücadele "meşru bir zemine" taşınmıştır. Bu bağlamda AKP ve TSK arasındaki gerginlik hız kaybetmeye başlamıştır.

E-müdahale'ye ilk tepkileri medya ve parti temsilcileri vermiştir. Ancak Parti çekirdeğindeki yansıması sanılanın tersine, rasyonel

olacaktır. Çünkü, Parti'nin çekirdek kadroları, AKP iktidar olduktan sonra ekonomik avantajlar, bürokratik pozisyonlar ve psikolojik üstünlükler elde etmiştir. Cumhurbaşkanlığı makamı için bütün bunlar bir anda riske edilemez. Gerginliğin artması, krizin derinleşmesi halinde bütün bunlar bir anda elden çıkabilir, geleceğe ait planlar kökten çökebilir.

Kamuoyu yoklamalarına göre 22 Temmuz 2007 seçimlerinde AKP tek başına iktidar olabilir. Ancak yeni hükümet öncekinden daha zayıf olacaktır. Görülen o ki, yeni dönemde MHP'de Parlamento'ya girecektir ve bağımsız seçime giren, DTP, AKP'nin aleyhine olarak yirmiye yakın milletvekili çıkartacaktır. Sonuçta Parlamento, AKP, MHP, CHP ve DTP'lilerden oluşacaktır.

Dört partinin gireceği yeni Parlamento aritmetiği AKP'yi sınırlayacaktır. İlk olarak, Parti, yasama faaliyetlerindeki ezici üstünlüğünü yitirecektir. İkincisi, iki kutuplu Parlamento'da "solun temsilcisi" CHP ile dini referanslı tartışmalarda baş etmesi kolay iken, yeni dönemde, MHP'nin muhalefeti karşısında eski rahatlığını kaybedecektir.

Irak, Kürt liderlerin yaklaşımları ve PKK tartışmaları nedeniyle Türk iç politikasının bir parçası haline gelmiştir ve önümüzdeki dönemde de önemli gelişmelere gebe. AKP, Parti'deki İslamcı Kürtler nedeniyle sorunu yönetmekte bir hayli zorlanacaktır. MHP'nin Parlamento'ya girmesi, Irak politikalarını sürekli eleştirmesi, AKP'yi tedirgin edebilir ve Parti içi etnik fay hatlarını harekete geçirebilir.

Yeni dönemde oluşacak Parlamento aritmetiğine göre AKP, Meclis çoğunluğuna güvenerek tek başına cumhurbaşkanı seçemeyecektir. Bu durumun uzlaşmayı zorunluluk haline getirmesi beklenir. Ancak Meclis bir isim üzerinde uzlaşamaz ve kendisini feshederse bu defa, AKP'li olmayan toplumun daha geniş bir kesiminin onayını almış yeni bir isim ön plana çıkacaktır. Bu durum, gittikçe düşen AKP-TSK gerginliğinin iyice azalması anlamına gelecektir.

AKP'nin vitrin olarak seçilmesini sağlayacağı "sol" ve "liberal" isimler bir süre sonra Parti disiplini bozabilirler. Nitekim bu isimler iki yönlü baskı altında kalacaklardır. Koptukları ideolojik grupların baskısına dayanamayıp, ideolojik kimliklerini ve şahsiyetlerini muhafaza ettiklerini göstermek uğruna yeni partilerine uyumsuzluk göstermeleri mümkündür. Yine bu isimlerin Milli Görüş geleneğinden gelen Parti tabanından/çekirdekten kabul görmeleri de zor olacaktır. Bu nedenlerden dolayı vitrindeki liberal ve sol kökenli milletvekilleri ciddi bir ikileme karşı karşıya kalacaklardır ve Parti'ye sadakatleri kuşkulu olacaktır.

Tahmin edilen seçim sonuçları bize AKP'nin göreceli olarak daha zayıf bir hükümet kurmak zorunda kalacağını göstermektedir. AKP, ABD ve Avrupa Birliği'nden eskisi kadar anlayış ve destek

görmeyecektir. Öte yandan AB üyelik sürecinin maliyeti her gün daha artmakta tam üyelik hedefi muğlaklaşmaktadır. Bu durum AB-AKP ilişkilerinde zayıflamaya neden olacaktır. Örneğin, Kıbrıs sorunu, çözümü daha zor bir sürece girecektir.

Ekonomik alanda, AKP, önceki dönemde olduğu kadar rahat olmayacaktır. Çünkü özelleştirmede sona gelinmiştir. Ekonomik istikrara rağmen işin en zor kısmı olan işsizliğe çare bulunamamaktadır ve istihdam yaratılamamaktadır. Tarım politikaları, kırsal kesimi ve şehir varoşlarını kötü etkilemiştir.

Önümüzdeki dönemde tartışmalara yol açacak gelişmelerden birisi de Fethullah Hoca cemaatinin AKP'deki konumudur. Gücünü attırmak amacıyla AKP'yi destekleyen cemaat, bazen izlediği bağımsız politikaları, medyası ve sadık bürokrasisi ile AKP'yi zor duruma sokabilmektedir. Önümüzdeki dönemde, cemaat, son bir hamle yaparak AKP ile TSK'yı karşı karşıya getirebilir ve yeni krizlere neden olabilir. Bu durum da Parti'nin gücünü zayıflatacaktır.

Bu süreçte önemli bir rol oynayan Genelkurmay Başkanı Orgeneral Yaşar Büyükanıt, görev süresinin ikinci ve son yılına girmektedir. Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde süreç istediği şekilde gelişmektedir. Önümüzdeki dönemde AKP ile ilişkilerin 27 Nisan'da olduğu gibi gerilmesine neden olmayacaktır. Çünkü, Büyükanıt, "e-posta" ve sonrası gelişmelerden memnundur. Bunun iki nedeni vardır: Birincisi, kendisine yüklenen "Atatürkçü", "sert" komutan imajının gereğini yerine getirmiştir. Sert komutan, Çankaya'yı İslamcılara kaptırmamıştır. İkincisi, makamda bir yıl kalacaktır ve daha uzun yıllar gerektiren projeler geleneksel olarak yeni komutana bırakılır. Kendisinin de bu yönde davranması beklenebilir.

Sonuç: Önümüzdeki dönemde AKP ve yeni hükümetinin gücü zayıflamış olacaktır. Seçimlerde Parlamento çok parçalı oluşacaktır. Cumhurbaşkanlığı tartışmaları, farklı bir kulvara taşınmıştır, meşru bir zeminde ve Parlamento'da sürecektir. AKP-Asker gerilimi azalmaya devam edecek, işler Türkiye standardında normalleşecektir.